

студентів і аспірантів по реалізації функцій управління життям студентського колективу у відповідності з метою і задачами, що стоять перед ним. Студентське самоврядування є елементом загальної системи управління навчально-виховним процесом у вузі і передбачає максимальне врахування інтересів, потреб студентів на основі вивчення їхньої суспільної думки. Студентське самоврядування – ініціативна, самостійна діяльність студентів по вирішенню життєво важливих питань з організації навчання, побуту, дозвілля.

Список використаних джерел

1. Норт Д. Институты и экономический рост: историческое введение / Д. Норт // HES"S. – 1993. – Т. 1. – Вып. 2. – С. 69-91.
2. Управління освітою / Монографія / редкол.: В.П. Бех (голова) та ін. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – 546 с.
3. Політологічний енциклопедичний словник / упорядник В.П. Горбатенко; за ред. Ю.С. Шемчученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.
4. Харченко Л.В. Становлення політико-управлінської еліти в Україні (історико-методологічний аспект) / Автореф. дис., поданої на здобуття наук. ступ. докт. політ. наук. – Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2013. – 36 с.
5. Конт О. Курс положительной философии / О. Конт. – СПб., 1899. – 678 с.
6. Spencer H. The principles of ethic / H. Spencer. – New York, 1904. – Vol. 1. – 317 s.
7. Коржевская Н. Социальный институт как общественное явление (социологический аспект) / Н. Коржевская. – Свердловск, 1983. – 327 с.
8. Осипов Г. В. Институциональная социология / Г.В. Осипов, А.И. Кравченко // Современная западная социология: словарь. – М., 1990. – 432 с.
9. Веблен Т. Теория праздного класса. Экономика институций / Т. Веблен. – Нью-Йорк, 1899. – 364 с.
10. Парсонс, Т. О структуре социального действия / Т. О Парсонс. – М.: Академ. Проект, 2002. – 877 с.
11. Соарес, К. Молодость, переходный период и нестабильность / К. Соарес // Междунар. журн. соц. отношений. – 2000. – № 31. – С. 99-108.
12. Щепаньский, Я. Элементарные понятия социологии / Я. Щепаньский. – М.: Прогресс, 1969. – 240 с.
13. Смелзер Н. Социология / Н. Смелзер. – М.: Феникс, 1994. – 668 с.

Davydyuk M. I., Postgraduate Department of Political Science and Public Administration of the National Pedagogical University. M. P. Dragomanova Ukraine, Kyiv, khyloko.m@gmail.com

Student's self-management as social institute on forming of politiko-cultural bases of national elite

Student's self-management is considered as social institute and its functions, the attention to forming of politiko-cultural bases of the future elite of the nation in particular is focused.

Keywords: student's self-management, social institute, national elite, political culture.

Давидюк Н. И., аспирант кафедры политологии и государственного управления Национального педагогического университета им. М. П. Драгоманова Украина, Киев, khyloko.m@gmail.com

Студенческое самоуправление как социальный институт по формированию политико-культурных основ национальной элиты

Студенческое самоуправление рассматривается как социальный институт и его функции, в частности акцентируется внимание на формирование политико-культурных оснований будущей элиты нации.

Ключевые слова: студенческое самоуправление, социальный институт, национальная элита, политическая культура.

* * *

УДК 321.7.061.1

Врадій О. С.
кандидат політичних наук, старший науковий співробітник, Державна установа "Інститут всесвітньої історії" НАН України (Україна, Київ), quick_com@yahoo.com

Ключові напрями співробітництва міжнародних організацій та організацій громадянського суспільства в Україні

Розглядаються питання взаємодії міжнародних організацій та організацій громадянського суспільства в Україні в контексті становлення громадянського суспільства. З'ясовано, що на початку 90-х років, вирішальну роль у становленні та розвитку громадянського суспільства відігравали міжнародні організації, котрі надавали фінансову підтримку громадським організаціям. Встановлено, що і сьогодні гранти від міжнародних донорських організацій залишаються необхідним джерелом фінансування українських ОГС. В той же час, значна залежність українських ОГС від міжнародних донорських організацій вважається багатоаспектним фактором ризику, оскільки за останні роки спостерігається значне зменшення кількості міжнародних донорів у сфері підтримки громадянського суспільства. За оцінками експертів, фундаментальною проблемою українських організацій громадянського суспільства є низький рівень фінансової самодостатності. Пропонуються варіанти оптимізації співпраці міжнародних організацій та ОГС в Україні.

Ключові слова: міжнародні організації, організації громадянського суспільства, ОГС, донорська допомога, громадянське суспільство.

З моменту набуття незалежності Україна перебуває на шляху демократичних перетворень – удосконалення наявних та запровадження нових основ демократії. Європейський вектор розвитку України зумовлює потребу руху у напрямку європейської цивілізаційної моделі, закріплення європейських критеріїв. Прогрес у цих сферах життєдіяльності суспільства і держави можливий лише за умови ефективної співпраці з організаціями громадянського суспільства (ОГС).

За останні два десятиліття, в Україні, у порівнянні з іншими пострадянськими країнами, сформувалося найбільш розвинене за міжнародними стандартами громадянське суспільство. З точки зору кількості і різноманітності організацій громадянського суспільства, а також рівнів і спектру діяльності, Україна є найбагатшою з усіх країн колишнього Радянського Союзу, незважаючи на складні інституційні умови і нерегулярне фінансування.

На початку 90-х років, вирішальну роль у становленні та розвитку громадянського суспільства відіграли міжнародні організації, котрі розпочали свою діяльність в Україні та надавали фінансову підтримку громадським організаціям. Першими організаціями, що були засновані завдяки підтримці міжнародних донорів, були мозкові центри, правозахисні організації, ресурсні центри та інші ОГС. Але виникає питання про ефективність західної допомоги. Чи допомагає це поліпшити якість громадянського суспільства або зберігає існуючий стан речей шляхом підтримки ОГС. Тому, вкрай важливо вивчити проблеми отримання міжнародної допомоги українськими ОГС з метою підвищення їх спроможності абсорбувати міжнародну підтримку.

Останнім часом організації громадянського суспільства в Україні викликають значну зацікавленість українських науковців. Дослідженням ОГС в контексті сучасного формування громадянського суспільства в Україні займалися такі вчені, як В. Бебик, А. Кудряченко, А. Колодій, С. Круглик, Л. Чекаленко, С. Рябов, О. Полтораков, Н. Мороз. Актуальними є праці у сфері становлення і розвитку неурядових

організацій як інституту громадянського суспільства В. Кравчук, Ю. Томіліної, Т. Метельової, О. Віннікова, І. Піляєва, С. Кириченка, В. Коваленка, І. Ткачука та інших. Проте, незважаючи на внесок вищезгаданих науковців у дослідження діяльності організацій громадянського суспільства в Україні, проблемам їх взаємодії з міжнародними організаціями надавалося недостатньо уваги.

Метою статті є аналіз ключових напрямів співробітництва міжнародних організацій та українських ОГС в контексті становлення громадянського суспільства, а також розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення даного співробітництва.

Міжнародні організації надають особливо значну підтримку для розвитку громадянського суспільства в Україні протягом останніх 20 років. Вони намагаються пропагувати рівність та різноманітність, укріпити ефективне управління на національному та місцевому рівнях шляхом заохочення громадян до участі в процесі прийняття рішень та розвитку можливостей ОГС. Шляхом фінансування проектів ОГС, американські та європейські державні чи приватні донори вносять зміни в динаміку громадського простору через навчальні подорожі, тренінги, та конференції.

Протягом останніх двох десятиліть кількість громадських організацій в Україні постійно зростала. В 1991 році в країні налічувалось близько 300 активних організацій, в 1996 році – майже 12000, в 2000 році – близько 27000, а на початок 2011 року в загальному Державному реєстрі підприємств та організацій кількість громадських організацій становила 67696 і зросла до 71767 на початку 2012 року. Втім, за висновками експертів, із них провадять активну діяльність тільки 8–9% [1].

Водночас, фундаментальною проблемою була і залишається низька фінансова самодостатність неурядових організацій. Структура фінансування українських ОГС істотно відрізняється від їх колег з країн ЄС. В більшості країн ЄС основним джерелом фінансування ОГС є продаж власних послуг та фінансова підтримка від держави (до 85% в цілому), а пожертви становлять не більше 20%. Натомість в Україні дохід від продажу послуг та фінансова підтримка від держави становить менше 30% загального доходу. Залежність від іноземного фінансування стала навіть ще гострішою через те, що інші джерела в останні роки виснажуються. Благодійні пожертви громадським організаціям від українських підприємств в 2010 році становили 15,1%, хоча ще 2009 року вони становили 20,7% обсягу фондів ОГС.

Особливо вражаючим є низький рівень державного фінансування (центрального та місцевого), яке становить лише 8% загальних бюджетів ОГС, на відміну від бюджетів європейських ОГС (починаючи від 24% в Польщі, до 27% – в Угорщині, та 39% – у Чеській Республіці) [2, р. 18]. Отже, пожертви від закордонних донорів становлять значну частину, а у деяких організаціях – й основне джерело фінансування. Таким чином, ОГС мають можливість існувати як неурядові, непартійні, некомерційні структури, які здійснюють свою діяльність, виходячи із суспільних інтересів, великою мірою завдяки зовнішній підтримці.

Окрім цього, співпраця із міжнародними донорами дає можливість ОГС в Україні засвоювати прийняті у світовій експертній спільноті певні стандарти діяльності, зокрема: підготовка проектів та участі в конкурсах на здобуття фінансової підтримки; методологія здійснення досліджень і презентації їх результатів; звітності тощо. Міжнародні організації часто стимулюють ОГС до тіснішої співпраці між собою як на центральному, так і на регіональному рівнях, заохочують до формування мереж, консорціумів, інших форм спільної діяльності [3, с. 28]. Позитивом є і можливість розширити через співпрацю з донорськими організаціями міжнародні зв'язки ОГС.

Як вже зазначалось, донорське фінансування у сфері розвитку громадянського суспільства бере початок з часів набуття Україною незалежності. Його обсяги завжди були значними. На сьогоднішній день, попри зменшення кількості донорів у сфері підтримки громадянського суспільства, на ринку України все ще залишаються активні гравці. В той же час, загальний внесок міжнародних організацій в розбудову громадянського суспільства в Україні досить складно піддати диференційованому розрахунку, оскільки вплив донорської допомоги тим чи іншим чином має на меті покращення стану справ у цій сфері. Можна лише констатувати, що програми, спрямовані на підтримку принципів верховенства права, прав людини, та демократичного врядування в Україні, наприклад, протягом 2010 року мали бюджет понад 60,4 млн. дол. США із наступним розподілом серед основних міжнародних донорів [4]:

Таблиця 1

	Суб'єкт міжнародної донорської допомоги	Розмір (дол. США)
1.	Регіональна Місія Агентства США з міжнародного розвитку (USAID)	21 млн. 043 тис.
2.	Представництво Європейського Союзу в Україні	14 млн. 832 тис.
3.	Посольство Канади	6 млн. 592 тис.
4.	Програма розвитку ООН (ПРООН)	4 млн. 290 тис.
5.	Посольство Швейцарії	3 млн. 075 тис.
6.	Національний фонд на підтримку демократії (NED)	2 млн. 200 тис.
7.	Міжнародний фонд "Відродження"	1 млн. 305 тис.
8.	Шведська міжнародна агенція розвитку (SIDA)	1 млн. 271 тис.
9.	Офіс Координатора проектів ОБСЄ	770 тис.
10.	Програма демократичних грантів (США)	420 тис.
11.	Фонд Чарльза Стюарта Мотта	340 тис.
12.	Канадська міжнародна агенція розвитку (CIDA)	200 тис.
13.	Посольство Німеччини	148 тис.
14.	Посольство Великої Британії	116 тис.
15.	Посольство Нідерландів	106 тис.

При цьому необхідно зазначити, що загальна сума міжнародної благодійної допомоги, отриманої державними установами України в 2010 р. становить, таким чином, близько 30 млн. 832 тис. 900 доларів, тобто 51% від річного обсягу допомоги. Проте цей відсоток є значно більшим з урахуванням проектів Ради Європи та програми USAID, які протягом 2010 року надали методичну та технічну допомогу більше 2500 працівникам судових органів, а також підвищили фаховий потенціал 484 судів.

Таким чином, більшість міжнародної допомоги отримують не громадські організації, а урядовий сектор, оскільки протягом останніх років донори надають пріоритет саме державному сектору, суттєво зменшивши фінансування інституцій громадянського суспільства до однієї третини власних бюджетів.

Після того, як міжнародна підтримка значною мірою була перенаправлена зі сфери демократизації та громадянських прав на безпосередню технічну допомогу для адміністрації, значна кількість ОГС опинилася у складній фінансовій ситуації. Громадські організації зіштовхнулися з проблемою здобуття кваліфікованих кадрів. Це призвело до зміни стратегії управління персоналом у багатьох ОГС шляхом заміни постійного працевлаштування на волонтерство. Регулярно здійснювані дослідження українських організацій показали, що між 2006 та 2010 роками відсоток неурядових організацій, які мали постійний оплачуваний персонал, знизився з 61 до 41 відсотків [5, р. 36]. У цей період кожна п'ята неурядова організація задекларувала збільшення участі волонтерів.

В той же час, ситуація, коли ОГС в Україні є залежними від фінансування з одного, до того ж закордонного, джерела, містить загрозу для стабільності діяльності та відповідності дій. Звідси випливає також і проблема диверсифікації джерел фінансування.

Оскільки фінансування від влади та бізнесу в сучасних українських умовах є досить проблемним, головним, на сьогоднішній день джерелом надходжень для ОГС в Україні є міжнародні донорські організації. Якість такої співпраці було відображено з в ході дослідження, проведеного Творчим центром Каунтерпарт [6]. Протягом 2012 року було проведено щорічне опитування активних ОГС в Україні, в якому їх лідери мали можливість вказати всі види наявного типу співпраці з міжнародними організаціями.

Незважаючи на те, що найбільш поширеним напрямком співробітництва ОГС та міжнародних донорів є надання останніми фінансової або технічної допомоги, деякі організації співпрацюють з донорами на вищому рівні – ОГС як партнер або виконавчий партнер. У 2011 році відсоток ОГС, які працюють з донорами в якості партнерів, зріс порівняно з 2010 роком з 16% до 19%, проте залишається істотно нижчим за рівень 2007 року, коли їх було 29%. Кількість ОГС, які працюють з донорами, як виконавчий партнер, так само дещо зросла – з 9% у 2010 році до 11% у 2011 році. Залишається незмінною кількість організацій, які працюють з донорами як субконтрактери, тобто громадські організації, які проводять певні заходи (як у 2011, так і у 2010 році – 8%).

Майже не змінилась кількість ОГС, які працюють з донорськими організаціями в якості грантерів, тобто громадські організації, які отримують гранти (61% ОГС у 2011 році, порівняно з 60% у 2010, 88% у 2009, 84% – 2007, 51% – 2006, 46% – 2005, 45% – 2004, 48% – у 2003 роках) [6, с. 58].

Найбільший розмір бюджету мають організації, які співпрацюють з донорами, як грантери (52% організацій, які мають бюджет більше \$50 000 проти 22% організацій, які працюють, як партнери, 18% ОГС, які працюють, як виконавчі партнери та 16% респондентів, які працюють, як субконтрактери).

Представникам ОГС у 2011 році було також запропоновано назвати міжнародні донорські організації, з якими вони співпрацюють найбільше. Відповіді на це питання відображені у Таблиці 2 [6, с. 59].

Таблиця 2

	Міжнародні донорські організації, з якими ОГС в Україні співпрацюють найбільше	Відсотки від загальної кількості
1.	Міжнародний фонд "Відродження"	39%
2.	Регіональна Місія Агентства США з міжнародного розвитку (USAID)	27%
3.	Посольство США	23%
4.	Представництво ЄС	14%
5.	Посольство Нідерландів (MATRA)	8%
6.	Посольство Німеччини	4%
7.	Посольство Швеції (SIDA)	3%
8.	Інші	3%

Як можна побачити з відповідей, найбільше ОГС (39%) співпрацює з Міжнародним Фондом "Відродження". Також близько чверті ОГС співпрацює з Агенцією США з міжнародного розвитку (USAID) – 27% та безпосередньо з Посольством США – 23%. Ще 14% ОГС співпрацює з Представництвом ЄС в Україні. Менше десятини ОГС співпрацює з Посольствами інших країн – Нідерландів (програма MATRA) – 8%, Німеччини – 4% та Швеції (програма SIDA) – 3%. Разом з тим, третина опитаних (34%) заявила, що їхні ОГС співпрацюють з донорами, не зазначеними серед варіантів відповідей.

Таким чином, у 2011 році, як і в попередні роки, більшість організацій співпрацює з донорами, як грантисти. Також незначно збільшилася кількість організацій, які співпрацюють з донорами, як партнери або виконавчі партнери. Половина опитаних заявила, що співпрацює з американськими донорами (Агенцією США з міжнародного розвитку та безпосередньо Посольством США), проте якщо говорити про конкретних донорів, то організацією, з якою співпрацює найбільш а кількість ОГС, є Міжнародний Фонд "Відродження".

Згідно з експертними опитуваннями, гранти від міжнародних донорських організацій залишаються необхідним, якщо не головним, джерелом фінансування українських ОГС. Саме через це ініціативи неурядового сектору, підтримані міжнародними донорськими організаціями, продовжують відігравати ключову роль у захисті прав людини і виконувати роль каталізатора в реформуванні внутрішньої державної політики. Цей факт наочно підтверджує, що в сучасному демократичному світі громадянське суспільство не тільки виконує функції захисту прав та інтересів громадян, а й здійснює контроль за державою таким чином, щоб держава не перевищувала своєї компетенції і суворо дотримувалася конституційного принципу пріоритету прав та свобод людини [4].

В той же час, окрім позитивних моментів, надто велика фінансова залежність ОГС від міжнародних донорів створює також низку проблем.

По-перше, зовнішнє фінансування накладає певні обмеження на формування порядку денного проектів ОГС. Оскільки кожна донорська організація має свій "мандат" і здійснює підтримку проектів відповідно до

нього, за таких умов, певні проекти, попри їх актуальність і суспільну значимість, не можуть бути реалізованими ОГС.

По-друге, гранти надаються міжнародними донорськими організаціями на проведення переважно короткострокових досліджень (до шести місяців), що не дає можливості втілювати в життя глибокі, комплексні проекти. Значна частка донорів вважають за доцільне надання менших за розміром грантів більшій кількості організацій.

По-третє, обов'язковою умовою для надання грантів деякі донорські організації висувають власний внесок від ОГС. В певних випадках його розмір може сягати 50% вартості проекту. Водночас, враховуючи правовий статус більшості ОГС як неприбуткових організацій, в деяких випадках виконання цієї вимоги є проблематичним [3, с. 30].

Крім зазначених проблем, слід відзначити тенденцію до зниження обсягів підтримки з боку міжнародних донорів і технічної допомоги (особливо на місцевому рівні), оскільки іноземні донори тепер зосередилися на конкретних проблемах і потребують спеціалізованої експертизи, яку більшість ОГС не можуть запропонувати [7, р. 226]. Таким чином, значна залежність ОГС в Україні від міжнародних донорських організацій може також вважатися і багатоаспектним фактором ризику.

За роки незалежності в Україні поступово склався активно діючий інститут міжнародних донорів, які, підтримуючи процеси реформ і демократизації, сприяють становленню громадянського суспільства. На сьогодні, без допомоги міжнародних організацій діяльність ОГС могла би бути просто неможливою – їх бюджет майже на 60% формується за рахунок зовнішньої підтримки. Співпраця більшості ОГС з міжнародними донорами обмежується виконанням проектів та заходами, спрямованими на підвищення організаційної спроможності. Проте, деякі організації зуміли досягти якісно вищого рівня співпраці з донорськими організаціями та отримали можливість вести відкритий партнерський діалог з донорами.

Тим не менше, українські ОГС мають суттєві перешкоди в доступі до фінансування у трьох основних сферах: визначення міжнародних джерел коштів, які б відповідали їхнім потребам, утвердження себе як надійних довготривалих партнерів міжнародних організацій та реагування на негативне політичне середовище. Основними характеристиками тих ОГС, що успішно отримують міжнародне фінансування, є наступні: добре знання процедур звернення до міжнародних донорів, проактивна позиція в пошуку фінансових можливостей та здатність визначати важливі проблеми місцевої громади [2, р. 11].

Основним бар'єром, що заважає ОГС переконати міжнародних донорів в необхідності надати підтримку, є нездатність визначити довготривалі пріоритети донорів, оцінити власні ресурси та визначити сфери, де потрібна донорська підтримка. Необхідно звернути увагу на наявність аналітичних здібностей у працівників ОГС, що займаються підготовкою проектних пропозицій та ведуть виконання проекту.

Досягнення змін вимагає довготривалої віддачі міжнародних донорів, бо для укорінення нової

поведінки потрібен час. Виходячи з цього, міжнародним донорським організаціям необхідно бути зацікавленими у професійному розвитку співробітників ОГС. З кращих практик такої роботи грантодавців, наприклад, є тренінги персоналу через регулярні зустрічі з координатором проекту, розміщення зовнішніх експертів, які мають навички визначення можливостей фінансування та подання заявок на гранти на довготривалий період.

Українські ОГС також часто стикаються з переборами у фінансуванні, коли від подачі проекту до прийняття експертною комісією рішення про його фінансування проходить досить багато часу. Таким чином, українським ОГС необхідно налагоджувати співпрацю з місцевими органами влади, а також розглянути можливість надання платних послуг іншим організаціям як можливе вирішення проблеми відсутності фінансування у період між виконанням проектів донорських організацій.

В той же час, міжнародні донори мають бути більш відкритими до соціальних ініціатив, що з'являються та надавати фінансування на основі не тільки попереднього досвіду співпраці з іншими донорами, а й відповідно до того, чи пропозиція відповідає реальним потребам громадянського суспільства.

Міжнародним донорським організаціям необхідно встановити більш ефективні механізми координації в регіонах. Регіональне покриття все ще недостатнє, і деякі райони залишаються без потрібного фінансування. За допомогою міжнародного фінансування також необхідно підтримувати тренінги місцевих лідерів громад. Рішення про переміщення уваги донорів до обласних центрів було б корисно приймати на підставі регулярного оцінювання стану громадянського суспільства, яке зараз занадто зведене до технічних компонентів.

Організації громадянського суспільства повинні стати більш прозорими, збільшити медійні простори та створити більше внутрішніх та міжнародних груп, їм слід залучати приватних представників та збільшувати кількість учасників, використовувати переваги соціальних мереж та організаційні можливості Інтернету [8, р. 17].

Оскільки міжнародні донори неохоче фінансують інституційну базу діяльності ОГС, більшість з них потребують отримання доступу до такого фінансування. Потреба в сталому фінансуванні необхідна в першу чергу тим ОГС, що планують розширення своєї діяльності в інші регіони країни або зацікавлені в професійному зростанні свого персоналу.

Водночас, фінансування у більшості випадків обмежується короткостроковими (від кількох місяців до півтора року) та невеликими за обсягами (\$5–15 тис.) грантами [9, с. 20]. Приклади стабільного і масштабного фінансування діяльності ОГС з боку міжнародних донорів є поодинокими. Таким чином, залежність від ексклюзивних донорів практично унеможлиблює довгострокове планування їх діяльності.

Для багатьох ОГС кроком вперед у забезпеченні більш стабільної фінансової бази може бути збільшення тривалості донорських проектів через надання подовження фінансування, яке б дозволило розв'язати проблему короткої тривалості та незначного масштабу

проекту. В результаті з'явиться можливість фінансувати послідовні етапи проектів у відповідності до потрібного обсягу, а також з урахуванням продемонстрованого поліпшення діяльності організації.

Успіх втілення в життя цих рекомендацій залежить від належної організації українського громадянського суспільства. Необхідно вирішити цілу низку проблем в частині внутрішньої інституціалізації, професіоналізму персоналу, доступу до ресурсів. Фундаментальною проблемою є низька фінансова самодостатність ОГС.

Ці виклики підкреслюють важливість належного викриття внутрішніх недоліків українських ОГС та визначення шляхів, завдяки яким співпраця з міжнародними організаціями може послужити для зміцнення їх внутрішньої організації. Для розширення громадського простору міжнародні організації можуть асистувати в проведенні дебатів та допомагаючи посилити громадську думку, яка може вплинути на прийняття рішень в органах державної влади. Громадянське суспільство України отримує багато переваг від міжнародної допомоги за умови більшої участі громадян в діяльності організацій, при збільшенні соціальної довіри, толерантності, відкритості та самовираження.

Список використаних джерел

1. Показники Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ) на 1 січня 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukrstat.org/uk/express/expr2012/01_12/13_zip.
2. Bekeshkina I. and Kaźmierkiewicz P. Making Ukrainian Civil Society Matter: Enabling Ukrainian NGOs to absorb international assistance. A review of capacity gaps and needs for institutional support / I.Bekeshkina and P.Kaźmierkiewicz // Warsaw: Institute of Public Affairs. – 2012. – 58 p.
3. Неурядові аналітичні центри в Україні: можливості, виклики, перспективи // Національна безпека і оборона. – 2007. – № 6. – С. 24–35.
4. Мартиненко О. Міжнародна донорська допомога: хто є насправді “грантожерами” в Україні? / О.Мартиненко // “Дзеркало Тижня. Україна”. – № 30. – 26 серпня 2011 р.
5. Palyvoda L., Golota S. Civil Society Organizations in Ukraine. The State and Dynamics (2002–2010) / L.Palyvoda, S.Golota. – Kyiv: Publishing house “Kupol”, 2010. – 118 p.
6. Palyvoda L., Golota S. Civil Society Organizations in Ukraine. The State and Dynamics (2002–2011) / L.Palyvoda, S.Golota // Survey Report. Prepared by CCC Creative Center. – K., 2013. – 118 p.
7. The 2013 CSO Sustainability Index for Central and Eastern Europe and Eurasia [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/1863/EE_2013_CSOSI_FullReport.pdf
8. Lutsevych O. How to Finish a Revolution: Civil Society and Democracy in Georgia, Ukraine and Moldova [Електронний ресурс] / O.Lutsevych // Chatham House, Briefing Paper. – January 2013. – Режим доступу : http://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/public/Research/Russia%20and%20Eurasia/0113bp_lutsevych.pdf
9. Неурядові аналітичні центри в Україні: стан і перспективи. Аналітична доповідь Центру Разумкова // Національна безпека і оборона. – 2003. – № 10. – С. 3–24.

References

1. Pokazniki Edinogo derzhavnogo reestru pidpriemstv ta organizatsiy Ukraini (EDRPOU) na 1 sichnya 2012 r. [Elektronniy resurs]. – Режим доступу : http://ukrstat.org/uk/express/expr2012/01_12/13_zip.
2. Bekeshkina I. and Kaźmierkiewicz P. Making Ukrainian Civil Society Matter: Enabling Ukrainian NGOs to absorb international assistance. A review of capacity gaps and needs for institutional support / I.Bekeshkina and P.Kaźmierkiewicz // Warsaw: Institute of Public Affairs. – 2012. – 58 p.
3. Neuryadovi analitichni tsenetri v suchasnomu suspilno-politichnomu konteksti: problemi ta vikliki // Natsionalna bezpeka i

oborona. – 2007. – № 6. – С. 24–35.

4. Martinenko O. Mizhnarodna donorska dopomoga: hto e naspravdi “grantozherami” v Ukraini? / O.Martinenko // “Dzerkalo Tizhnya. Ukrayina”. – № 30. – 26 serpnia 2011 r.

5. Palyvoda L., Golota S. Civil Society Organizations in Ukraine. The State and Dynamics (2002–2010) / L.Palyvoda, S.Golota. – Kyiv: Publishing house “Kupol”, 2010. – 118 p.

6. Palyvoda L., Golota S. Civil Society Organizations in Ukraine. The State and Dynamics (2002–2011) / L.Palyvoda, S.Golota // Survey Report. Prepared by CCC Creative Center. – K., 2013. – 118 p.

7. The 2013 CSO Sustainability Index for Central and Eastern Europe and Eurasia [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: http://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/1863/EE_2013_CSOSI_FullReport.pdf

8. Lutsevych O. How to Finish a Revolution: Civil Society and Democracy in Georgia, Ukraine and Moldova [Elektronniy resurs] / O.Lutsevych // Chatham House, Briefing Paper. – January 2013. – Rezhim dostupu :

http://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/public/Research/Russia%20and%20Eurasia/0113bp_lutsevych.pdf

9. Neuryadovi analitichni tsenetri v Ukraini: propozitsiya i popit // Natsionalna bezpeka i oborona. – 2003. – № 10. – С. 3–24.

Vradiy O. S., Candidate Political Science, Senior Research Fellow State Institution “Institute of World History” NAS of Ukraine (Ukraine, Kyiv), quick_com@yahoo.com

Key areas of cooperation of international organizations and civil society organizations in Ukraine

The article deals with the interaction between international organizations and civil society organizations in Ukraine in the context of the formation of civil society. It was found that in the early 90's, a crucial role in the development of civil society was played by the international organizations that provided financial support to CSOs. Grants from international donor organizations are still the essential source of funding for Ukrainian CSOs. At the same time, a considerable dependence of Ukrainian CSOs on international donors is considered multidimensional risk factor because of the significant decrease in the number of international donors supporting civil society in recent years. According to the experts a fundamental problem is the low level of financial sustainability of Ukrainian civil society organizations. Variants of optimizing cooperation between international organizations and civil society organizations in Ukraine are proposed.

Keywords: international organizations, civil society organizations, CSOs, donor support, civil society.

Vradiy O. S., kandidat politicheskikh nauk, stariy nauchnyy sotrudnik, Gosudarstvennoe uchrezhdeniye “Institut vseмирной istorii” NAN Ukrainy (Ukraina, Kiev), quick_com@yahoo.com

Ключевые направления сотрудничества международных организаций и организаций гражданского общества в Украине

Рассматриваются вопросы взаимодействия международных организаций и организаций гражданского общества в Украине в контексте становления гражданского общества. Выяснено, что в начале 90-х годов, решающую роль в становлении и развитии гражданского общества сыграли международные организации, оказывающие финансовую поддержку общественным организациям. Установлено, что и сегодня гранты от международных донорских организаций остаются необходимым источником финансирования украинских ОГО. В то же время, значительная зависимость украинских ОГО от международных донорских организаций считается многоаспектным фактором риска, поскольку за последние годы наблюдается значительное уменьшение количества международных доноров в сфере поддержки гражданского общества. По оценкам экспертов, фундаментальной проблемой украинских организаций гражданского общества является низкий уровень финансовой самодостаточности. Автором предлагаются варианты оптимизации сотрудничества международных организаций и ОГО в Украине.

Ключевые слова: международные организации, организации гражданского общества, ОГО, донорская помощь, гражданское общество.

* * *

УДК 947.7+929

Деревінський В. Ф.

доктор історичних наук, доцент, професор кафедри політичних наук, Київський національний університет будівництва і архітектури (Україна, Київ), vasyldr@ukr.net

ВНУТРІШНЬОПАРТІЙНІ КОНФЛІКТИ В НАРОДНОМУ РУСІ УКРАЇНИ У 1992–1999 РР.

Метою статті є проаналізувати внутрішньорухівські конфлікти 1992–1999 рр. А саме, вивчити комплекс причин, що призвели до ескалації кризових

Збірник наукових праць “Гілея: науковий вісник”